

menig verward gezin, waar men alleen met dreigementen wil regeeren. De Overheid treedt nu op om den prikkel der wet voor afstomping te bewaren. Waren er geen menschen, van wie te duchten was, dat straffeloosheid verkeerd op hen werken zou, dan kon de straf achterwege blijven.

VON FEUERBACH en allen, die hem volgen, keeren de orde om. Zij beginnen met de strafbedreiging, en nemen dan, als sequeel daarvan, — en zelfs niet als noodzakelijk gevolg, maar om het gevaar van straffeloosheid, — de straf. Inzooover wordt de bedreiging de grond der straf. Maar de straf wordt niet door de strafwet, door de bedreiging gerechtvaardigd. Terecht zegt STAHL, dat men alleen dan recht heeft met eene straf te dreigen, als het recht bewezen is haar toe te passen ²⁶¹). Strafbedreiging rust op strafrecht, en als nu strafrecht rust op strafbedreiging, — dan rust inderdaad niets, maar zweeft alles in de lucht.

De straf van VON FEUERBACH, als middel om het mogelijke nadeel van straffeloosheid bij anderen te voorkomen, en waarvoor de delinquent gebruikt wordt, — is geen *straf*.

Evenmin is straf de speciale preventie, door VON GROLMAN (1775—1829) geleerd, en die men heden ten dage, zij het al met anderen achtergrond en minder diepe werking, bij zoo velen aantreft ²⁶²). In den heftigen strijd tusschen VON FEUERBACH en VON GROLMAN heeft de eerste terecht opgemerkt, dat een maatregel tot het voorkomen van waarschijnlijke misdrijven geen straf is. Maar evenmin is straf het voorkomen van eventueele gevaren door straffeloosheid.

En zoo ook, als hij terecht aan VON GROLMAN voorhield, dat deze niet meer straffen kon, als zeker ware, dat de misdadiger niet meer zoude overtreden, — zou toch in gelijken trant aan hem zijn te vragen, hoe hij nog straf verdedigen zou, als bij de andere menschen de zekerheid van niet-vallen bestond, of ook geheele onbekendheid met het bedrijven van het kwaad.

De straf ontbreekt aan de vergoedingstheorie van WELCKER en anderen, later door HEROLD bepleit ²⁶³), ten onzent door Mr. GRATAMA geleerd ²⁶⁴), ook al wordt daarmee herstel van ideeële schade bedoeld. Wie alleen het aangerichte nadeel herstelt, komt vrij van straf. Terecht zegt PFENNIGER ²⁶⁵), dat de verschillende „Entschädigungstheorien” „eine starke civilrecht-